

Akademia Pomorska w Słupsku
Katedra Pracy Socjalnej

PROGRAM STUDIÓW DLA KIERUNKU
PRACA SOCJALNA

(Praca socjalna w pomocy społecznej i środowisku wielokulturowym)

STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA
PROGRAM OBOWIĄZUJE OD ROKU AKADEMICKIEGO 2019/2020

Słupsk 2019

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ W SKŁADZIE:

1. Ryszard Kozłowski (prof. nadzw. AP, filozof, teolog), przewodniczący
2. Wanda Kamińska (prof. nadzw. AP, filozof),
3. Szymon Dąbrowski (adiunkt AP, pedagog, socjolog), sekretarz
4. Małgorzata Słowik (adiunkt AP, pedagog)
5. Mikołaj J. Łuczak (adiunkt AP, socjolog),
6. Maciej Maraszkiewicz (asystent, socjolog, psycholog)
7. Bernadeta Łabinowicz (studentka).
8. Klaudiusz Dyjas (interesariusz zewnętrzny – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Słupsku),
9. Marcin Treder (interesariusz zewnętrzny – Zastępca Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Słupsku),
10. Angelika Szuran-Karpiel (interesariusz zewnętrzny - Kierownik Środowiskowego Domu Samopomocy w Słupsku),
11. Magdalena Skóra (interesariusz zewnętrzny – Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Słupsku).

Podstawy prawne:

Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 z późn. zm.,

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz. U. z 2018 r. poz. 1668,

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów, Dz. U. z 2018 r. poz. 1861 z późn. zm.,

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji, Dz. U. z 2018 r. poz. 2218,

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej, Dz. U. z 2018 r. poz. 1787,

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie klasyfikacji dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych, Dz. U. z 2018 r. poz. 1818,

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2018 r. w sprawie sposobu zapewnienia w uczelni bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i kształcenia, Dz. U. z 2018 r. poz. 2090.

Praca socjalna:

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz.U. 2019 poz. 1507,

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych, Dz. U. z 2008 r. Nr 27, poz. 158.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROWADZONYCH STUDIÓW

- 1.1. **Nazwa kierunku studiów:** PRACA SOCJALNA
- 1.2. **Poziom kształcenia:** studia pierwszego stopnia
- 1.3. **Profil kształcenia:** ogólnoakademicki
- 1.4. **Forma studiów:** stacjonarne i niestacjonarne
- 1.5. **Liczba semestrów:** 6
- 1.6. **Liczba punktów:** 180 ECTS
- 1.7. **Tytuł zawodowy nadawany absolwentom:** licencjat
- 1.8. **Przyporządkowanie kierunku studiów do dyscyplin**

L.p.	Dyscyplina naukowa	Punkty ECTS	
		Liczba	%
1	pedagogika - dyscyplina wiodąca	136	76
2	psychologia	22	12
3	nauki socjologiczne	22	12
	SUMA	180	100%

1.9. Sylwetka absolwenta

Absolwent studiów pierwszego stopnia na kierunku *Praca socjalna (Praca socjalna w pomocy społecznej i środowisku wielokulturowym)*, posiada **wiedzę:**

- w zakresie nauk humanistycznych i społecznych niezbędną do rozumienia procesów i uwarunkowań rozwoju bio-psycho-społecznego człowieka, a zwłaszcza systemu relacji człowiek - środowisko w aspekcie działań na rzecz jakości życia oraz przemian społeczno-kulturowych;
- dotyczącą klasycznych i współczesnych koncepcji pracy socjalnej w kontekście problemów rzeczywistości społecznej;
- z zakresu sposobu definiowania zadań polityki społecznej na drodze diagnozowania i identyfikowania potrzeb społecznych oraz obowiązujących podstaw prawnych regulujących zobowiązania państwa wobec danego systemu społecznego oraz ich wzajemnych relacji;
- na temat typologii podmiotów polityki społecznej oraz metod jej badania;
- dotyczącą metod i technik pozyskiwania oraz motywowania partnerów na rzecz rozwiązywania problemów funkcjonowania mikrostruktur społecznych (w szczególności środowiska lokalnego: rodziny);
- dotyczącą możliwości kształtowania społecznie pożądaných postaw społecznych, wzorów, wartości poprzez rozwijanie odpowiedzialności i solidaryzmu społecznego;
- ekonomiczną oraz prawną niezbędną do rozumienia mechanizmów rzutujących na system podziału i działalności służb społecznych, ich formalno-prawnego instrumentarium oraz organizacji i funkcjonowania mikroorganizmów społecznych (gospodarstwo domowe);
- w zakresie metod i technologii informatycznych służących analizie zjawisk i problemów społecznych;

Absolwent studiów pierwszego stopnia na kierunku *Praca socjalna (Praca socjalna w pomocy społecznej i środowisku wielokulturowym)*, **potrafi:**

- dokonywać analizy i diagnozy sytuacji i zjawisk będących przyczyną trudności życiowych jednostek, grup, społeczności lokalnych;
- zastosować w praktyce metody, techniki i środki interwencji socjalnej oraz ewaluacji podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania problemów z zakresu pomocy i integracji społecznej;
- pobudzać zaradność osób, rodzin, grup i środowisk społecznych w zakresie korzystania z własnych zasobów rozwojowych, poprawy jakości kontaktów z osobami bliskimi,

współtworzenia naturalnego systemu wsparcia o charakterze pomocy w najbliższym środowisku;

- inspirować zmiany społeczne, inicjować nowe formy pomocy osobom i rodzinom, powoływać instytucje świadczące pomoc, zwłaszcza w środowisku lokalnym;
- kierować działaniami i współpracować ze służbami społecznymi;
- analizować i diagnozować procesy zachodzące w bezpośrednim otoczeniu społecznym, formułować i weryfikować twierdzenia o charakterze prognostycznym i socjotechnicznym;
- interpretować raporty z badań, a zwłaszcza oceniać jakość i przydatność prezentowanych procedur, metod, narzędzi oraz rezultatów w codziennych sytuacjach dotyczących niewydolności w funkcjonowaniu osobniczym i społecznym m. in. z powodu: ubóstwa, sieroctwa, przemocy w rodzinie, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, starości, usamodzielniania, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, w systemie pieczy zastępczej), uzależnień, przestępczości, trudności w readaptacji po opuszczeniu zakładu karnego, migracji, uchodźstwa;
- zaobserwować, odczytać, przetworzyć i sformułować komunikaty społeczne wykorzystując określoną teorię komunikacji oraz zastosować w praktyce techniki zadawania pytań, aktywnego słuchania, prowadzenia dialogu w sytuacji konfliktu;
- interpretować i zastosować normy prawne w działaniach o charakterze pomocowym i opiekuńczym;
- rozpoznać odmienności kulturowe i projektować działania ograniczające marginalizację i wykluczenie społeczne osób o odmiennej kulturze (migranci, uchodźcy, grypy etniczne), a także sprzyjające ich integracji środowiskowej oraz kompensacji i profilaktyce w aspekcie indywidualnym i grupowym;
- posługiwać się językiem obcym na poziomie B2;

Absolwent studiów pierwszego stopnia na kierunku *Praca socjalna (Praca socjalna w pomocy społecznej i środowisku wielokulturowym)* - **posiada kwalifikacje** umożliwiające podjęcie pracy w obszarach rzeczywistości społecznej (w sytuacjach niewydolności w funkcjonowaniu osobniczym i społecznym), w których potrzebna jest profesjonalna pomoc z powodu: ograniczenia możliwości i umiejętności zdobywania środków utrzymania, dysfunkcjonalności rodziny w pełnieniu zadań opiekuńczo - wychowawczych, nieprzystosowania społecznego, szczególnych sytuacji życiowych (tj. choroba, niepełnosprawność, starość).

Absolwent studiów będzie więc przygotowany do pracy w:

- regionalnych ośrodkach polityki społecznej;
- powiatowych centrach pomocy społecznej;
- ośrodkach pomocy społecznej (do pracy z rodzinami zastępczymi, rodzinnymi domach dziecka, placówkach opiekuńczo - wychowawczych);
- domach pomocy społecznej (dla osób starszych, niepełnosprawnych intelektualnie, niepełnosprawnych fizycznie);
- ośrodkach wsparcia (środowiskowych domach samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dziennych domach pomocy, domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniskach dla bezdomnych oraz klubach samopomocy, mieszkaniach chronionych);
- placówkach opieki zdrowotnej;
- placówkach interwencji kryzysowej;
- w innych placówkach powołanych do rozwiązywania problemów w zakresie: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, starości, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (zwłaszcza w rodzinach niepełnych, wielodzietnych, w systemie pieczy zastępczej), uzależnień, niepełnosprawności, trudności w readaptacji po opuszczeniu zakładu karnego (wszędzie tam, gdzie do działania niezbędne są kompetencje pracownika socjalnego).

Miejsce absolwenta na rynku pracy

Miejsce zatrudnienia łączy się z obszarami rzeczywistości społecznej, w których potrzebna jest profesjonalna pomoc tj., gdy występuje niewydolność w funkcjonowaniu osobniczym i społecznym m.in. z powodu: ograniczenia możliwości (i umiejętności) zdobywania środków

utrzymania, dysfunkcjonalności rodziny w pełnieniu zadań opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności, nieprzystosowania społecznego, sytuacji losowych oraz innych. Zatem absolwenci będą przygotowani do pracy w regionalnych ośrodkach polityki społecznej, powiatowych centrach pomocy społecznej, ośrodkach pomocy społecznej, do pracy z rodzinami zastępczymi i innych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, domach pomocy społecznej dla osób starszych, niepełnosprawnych intelektualnie, psychicznie, fizycznie, placówkach dla bezdomnych, alkoholików, narkomanów oraz nowo utworzonych jednostkach wynikających z potrzeb psychospołecznych - w wielu służbach społecznych (różnych szczebli) powołanych do rozwiązywania problemów w zakresie: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, starości, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Absolwent studiów pierwszego stopnia będzie przygotowany do podjęcia pracy zawodowej oraz do kontynuacji nauki w ramach studiów drugiego stopnia.

2. OPIS ZAKŁADANYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

2.1. Wykaz kierunkowych efektów uczenia się uwzględnieniem efektów w zakresie znajomości języka obcego

Symbol kierunkowego (w tym dla specjalności/specjalizacji) efektu uczenia się	Opis kierunkowych efektów uczenia się dla programu
WIEDZA	
K1_W01	Nazywa i objaśnia elementarną terminologię używaną w pracy socjalnej i rozumie jej źródła oraz zastosowania w obrębie pokrewnych dyscyplin naukowych; zna tradycyjne i współczesne koncepcje pracy socjalnej.
K1_W02	Wyjaśnia i tłumaczy specyfikę dyscyplin naukowych stanowiących podstawy teoretyczne pracy socjalnej, zna najważniejsze stanowiska teoretyczne i problemy praktyczne nauk społecznych oraz badań nad zdrowiem i chorobą.
K1_W03	Opisuje przemiany w strukturze społecznej mające wpływ na jakość życia i zmiany w zakresie problemów społecznych; posiada usystematyzowaną wiedzę interdyscyplinarną na temat funkcjonowania mikrostruktur społecznych (w szczególności rodziny, środowiska lokalnego).
K1_W04	Wyodrębnia i opisuje obszary praktyki pracy socjalnej oraz jej perspektyw.
K1_W05	Identyfikuje zjawiska patologii społecznych, zna rodzaje i sposoby profilaktyki negatywnych zjawisk społecznych oraz metody resocjalizacji osób niedostosowanych społecznie.
K1_W06	Rozróżnia i wyjaśnia etapy rozwoju człowieka w cyklu życia w aspekcie biologicznym, psychologicznym oraz społecznym; zna zagrożenia dla prawidłowego rozwoju człowieka w różnych fazach.
K1_W07	Tłumaczy elementarną wiedzę z zakresu funkcjonowania człowieka w sytuacji trudnej oraz wiedzę z zakresu pomocy w sytuacjach trudnych.
K1_W08	Opisuje i tłumaczy podstawy doradztwa psychospołecznego.
K1_W09	Ma podstawową wiedzę dotyczącą metod i technik w pracy socjalnej, zarówno tradycyjnych jak i alternatywnych.
K1_W10	Wylicza i charakteryzuje podstawowe metody badań społecznych, narzędzi i technik badawczych oraz sposobów opracowania i analizy wyników badań.
K1_W11	Zna aktualne regulacje prawne z zakresu systemu zabezpieczania

	społecznego, podstawy prawne poszczególnych form pracy socjalnej.
K1_W12	Ma elementarną wiedzę na temat zasad i norm etycznych oraz etyki zawodowej.
K1_W13	Rozpoznaje strukturę, podstawy prawne oraz zasady funkcjonowania systemu pomocy społecznej w Polsce oraz wzajemne relacje trzech zasadniczych sektorów pomocy społecznej.
K1_W14	Charakteryzuje system pomocy społecznej w innych krajach UE.
K1_W15	Nazywa i tłumaczy strukturę i zakres kompetencji systemu ochrony zdrowia, systemu ubezpieczeń społecznych oraz rozumie ich powiązania z systemem pomocy społecznej.
K1_W16	Podaje przykłady sposobów pozyskiwania informacji naukowych i źródeł ich pozyskiwania, selekcjonowania i przetwarzania, wie jak pozyskiwać informacje z różnych źródeł z uwzględnieniem technologii informacyjnej oraz przetwarzać informacje cyfrowe i wykorzystywać te technologie w warsztacie własnej pracy zawodowej.
K1_W17	Charakteryzuje kontekst normatywny pracy socjalnej.
K1_W18	Dostrzega i rozumie zasady i podstawowe akty prawne regulujące problematykę ochrony własności intelektualnej.
K1_W19	Rozpoznaje konieczność tworzenia i rozwijania własnego warsztatu pracy jako organizatora: pomocy społecznej.
K1_W20	Określa specyfikę superwizji w pracy socjalnej.
UMIEJĘTNOŚCI	
K1_U01	Posługuje się podstawowymi umiejętnościami teoretycznymi z zakresu pracy socjalnej w celu projektowania działań społecznych.
K1_U02	Analizuje i interpretuje konkretne zjawiska i procesy społeczne (kulturowe, polityczne, prawne, gospodarcze) w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów.
K1_U03	Generuje sposoby rozwiązania konkretnych problemów społecznych.
K1_U04	Wyjaśnia (również w aspekcie interdyscyplinarnym) mechanizmy zachowań dewiacyjnych oraz interpretuje określone zjawiska, fakty czy zachowania.
K1_U05	Diagnostuje i analizuje przyczyny i przebieg dysfunkcji i kwestii społecznych.
K1_U06	Właściwie dobiera metody pracy socjalnej w konkretnych przypadkach.
K1_U07	Posiada umiejętność diagnozowania problemów społecznych.
K1_U08	Organizuje wsparcie osobom i grupom będącym w trudnych sytuacjach życiowych oraz motywuje do zmian.
K1_U09	Projektuje sposoby wspierania działań na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym.
K1_U10	Potrafi konstruować i przeprowadzać badania z wykorzystaniem metodologii badań społecznych, opracowuje wyniki, prezentuje wnioski.
K1_U11	Dociera do aktualnych przepisów prawnych z zakresu pracy socjalnej oraz właściwie je interpretuje.
K1_U12	Przestrzega zasad ochrony własności intelektualnej, poszukuje optymalnych rozwiązań i możliwości korygowania nieprawidłowych działań.
K1_U13	Stosuje wybrane metody (techniki, narzędzia, strategie) pracy socjalnej.

K1_U14	Diagnostuje potrzeby i wykorzystuje możliwości prawne i organizacyjne oraz umiejętnie koordynuje wsparcie dla poszczególnych grup klientów pracy socjalnej.
K1_U15	Przygotowuje i realizuje odpowiedni program (projekt) w odniesieniu do danego problemu społecznego.
K1_U16	Wykorzystuje literaturę i źródła z zakresu pracy socjalnej, a także innych dyscyplin naukowych; stosuje zasady konstruowania pracy naukowej.
K1_U17	Posiada umiejętność tworzenia niezbędnych pism administracyjnych.
K1_U18	Posiada podstawowe umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej, potrafi używać języka specjalistycznego i porozumiewać się w sposób precyzyjny i spójny przy użyciu różnych kanałów i technik komunikacyjnych ze specjalistami w zakresie pracy socjalnej, jak i odbiorcami spoza grona specjalistów.
K1_U19	Samodzielnie zdobywa wiedzę i rozwija swoje profesjonalne umiejętności, korzystając z różnych źródeł (w języku rodzimym i obcym).
K1_U20	Potrafi korzystać z nowoczesnych technologii (ICT) i praktycznie wykorzystuje je w pracy.
K1_U21	Posługuje się wybranym językiem obcym na poziomie B2 (według europejskiego systemu opisu językowego), używa podstawowej terminologii z zakresu pracy socjalnej oraz innych nauk społecznych.
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K1_K01	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego doksztalcania się zawodowego i rozwoju osobistego.
K1_K02	Dokonuje samooceny własnych kompetencji i doskonali umiejętności, wyznacza kierunki własnego rozwoju i kształcenia.
K1_K03	Posiada krytycyzm we wdrażaniu swojej wiedzy i umiejętności dla efektywnej i skutecznej pracy z jednostką, grupą i środowiskiem lokalnym.
K1_K04	Kreatywnie i aktywnie uczestniczy w pracy organizacji i instytucji realizujących pracę socjalną.
K1_K05	Zachowuje otwartość na współdziałanie z różnymi podmiotami w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, potrafi nawiązywać współpracę z odpowiednimi służbami społecznymi.
K1_K06	Troszczy się o poprawę sytuacji życiowej klientów pomocy społecznej, odpowiednio przygotowuje się do swojej pracy.
K1_K07	Angażuje się w planowanie i realizację działań socjalnych; potrafi określić priorytety w realizacji konkretnych zadań.
K1_K08	Samodzielnie dostrzega i formułuje problemy moralne i dylematy etyczne związane z własną i cudzą pracą, poszukuje optymalnych rozwiązań.
K1_K09	Dąży do wykorzystania metod pracy socjalnej dla efektywnego organizowania i realizacji projektów społecznych, uwzględniając aspekty ekonomiczne i polityczne.
K1_K10	Jest zorientowany na kreatywne i przedsiębiorcze myślenie i działanie.
K1_K11	Twórczo orientuje się na rynku pracy i potrafi się na nim odnaleźć.

2.2. Przyporządkowanie efektów kierunkowych do opisu charakterystyk uniwersalnych pierwszego stopnia oraz charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji dla poszczególnych obszarów kształcenia w ramach szkolnictwa wyższego

Uniwersalna charakterystyka poziomu 6 w PRK		Charakterystyka drugiego stopnia		Efekty kierunkowe
Wiedza: zna i rozumie				
P6U_W	w zaawansowanym stopniu – fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi różnorodne złożone uwarunkowania prowadzonej działalności	P6S_WG	w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu studiów, a w przypadku studiów o profilu praktycznym – również zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem	K1_W01, K1_W17 K1_W02 K1_W03, K1_W04, K1_W05, K1_W16, K1_W20 K1_W09 K1_W10 K1_W06; K1_W19
		P6S_WK	fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji podstawowe ekonomiczne, prawne, etyczne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów, w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form indywidualnej przedsiębiorczości	K1_W08; K1_W13; K1_W14; K1_W15; K1_W11; K1_W12;

Umiejętności: potrafi				
P6U_U	innowacyjnie wykonywać zadania oraz rozwiązywać złożone i nietypowe problemy w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach samodzielnie planować własne uczenie się przez całe życie	P6S_UW	wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania w warunkach nie w pełni przewidywalnych przez: - właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy i syntezy tych informacji, - dobór stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych wykorzystywać posiadaną wiedzę – formułować i rozwiązywać problemy oraz wykonywać zadania typowe dla	K1_U04; K1_U05; K1_U06; K1_U09; K1_U10 K1_U03; K1_U06; K1_U10; K1_U13; K1_U18 K1_U04; K1_U12, K1_U01, K1_U02 K1_U07, K1_U11

komunikować się z otoczeniem, uzasadniać swoje stanowisko		działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów – w przypadku studiów o profilu praktycznym	
	P6S_UK	komunikować się z użyciem specjalistycznej terminologii brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska oraz dyskutować o nich posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	K1_U 08, K1_U16, K1_U20, K1_U21
	P6S_UO	planować i organizować pracę indywidualną oraz w zespole współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym)	K1_U 09, K1_U17 K1_U19
	P6S_UU	samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie	

Kompetencje społeczne – jest gotów do:				
P6U_K	kultywowania i upowszechniania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy i poza nim samodzielnego podejmowania decyzji, krytycznej oceny działań własnych, działań zespołów, którymi kieruje i organizacji, w których uczestniczy, przyjmowania odpowiedzialności za skutki tych działań	P6S_KK	krytycznej oceny posiadanej wiedzy uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych	K1_K01, K1_K02, K1_K03 K1_K 04, K1_K 06, K1_K07, K1_K09, K1_K10 K1_K 05, K1_K 08, K1_K 11
		P6S_KO	wypełniania zobowiązań społecznych, współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego inicjowania działania na rzecz interesu publicznego myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	
		P6S_KR	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, w tym: - przestrzegania zasad etyki zawodowej i wymagania tego od innych, - dbałości o dorobek i tradycje zawodu	

WG – zakres i głębokość/ kompletność perspektywy poznawczej i zależności

WK – kontekst/ uwarunkowania i skutki

UW – wykorzystanie wiedzy/ rozwiązywane problemy i wykonywane zadania

UK – komunikowanie się/ odbieranie i tworzenie wypowiedzi, upowszechnianie wiedzy w środowisku naukowym i posługiwanie się językiem obcym

UO – organizacja pracy/ planowanie i praca zespołowa

UU – uczenie się/ planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób

KK – oceny/ krytyczne podejście

KO – odpowiedzialność/ wypełnianie zobowiązań społecznych i działanie na rzecz interesu publicznego

KR – rola zawodowa/ niezależność i rozwój etosu

3. OPIS PROGRAMU STUDIÓW

3.1. Zajęcia (niezależnie od formy ich prowadzenia) wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów; Sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta (sylabusy).

3.2. Harmonogram realizacji programu studiów w poszczególnych semestrach i latach cyklu

kształcenia, uwzględniający formy prowadzenia zajęć, wymiar tych zajęć oraz liczbę punktów ECTS (odrębnie dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych)

3.3. Wymiar, zasady i forma odbywania praktyk zawodowych dla kierunku studiów o profilu praktycznym, a w przypadku kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim – jeżeli program przewiduje praktyki.

Miejsce odbywania praktyk zawodowych

Praktyka może odbywać się w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej oraz instytucjach i organizacjach zajmujących się pracą socjalną. Studenci studiów stacjonarnych/niestacjonarnych mogą odbywać praktykę zawodową w samodzielnie wybranych przez siebie instytucjach/firmach, zgodnie z profilem kierunku studiów i w ramach liczby godzin dydaktycznych przewidzianych planem studiów.

Zalecane placówki

Ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, regionalne ośrodki polityki społecznej, domy pomocy społecznej, placówki specjalistycznego poradnictwa (w tym rodzinnego), placówki opiekuńczo-wychowawcze (pogotowie opiekuńcze, domy dziecka), ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, ośrodki wsparcia (np. środowiskowe domy samopomocy), ośrodki interwencji kryzysowej, świetlice środowiskowe, placówki dla osób bezdomnych i uzależnionych, zakłady karne, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich, placówki specjalne i integracyjne dla dzieci i dorosłych, ośrodki dla cudzoziemców, hospicja, organizacje pozarządowe, etc. (z zastrzeżeniem, że w jednostkach tych istnieje samodzielne stanowisko pracownika socjalnego).

W celu zapewnienia studentom możliwości realizacji praktyk Akademia Pomorska w Słupsku podpisała porozumienia z odpowiednimi instytucjami.

Należą do nich m.in.

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Słupsku, ul. Słoneczna 15d;
- Dom Pomocy Społecznej „Leśna Oaza” w Słupsku, ul. Leśna 8;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, ul. Sienkiewicza 20;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie, ul. Miła 26.

Etapy i harmonogram praktyk zawodowych

W toku studiów studenci studiów stacjonarnych I stopnia na kierunku Praca socjalna realizują **300 godzin** praktyki zawodowej. Obejmuje ona:

Praktykę zawodową (ciągłą) – 240 godzin:

- 60 godzin w semestrze II (rozliczenie praktyk: dwa tygodnie po ich zakończeniu – najpóźniej do 10 października danego roku);
- 120 godzin w semestrze IV (rozliczenie praktyk: dwa tygodnie po ich zakończeniu – najpóźniej do 10 października danego roku);
- 60 godzin w semestrze VI (rozliczenie praktyk: dwa tygodnie po ich zakończeniu – najpóźniej do dnia złożenia dokumentów przed obroną pracy dyplomowej).

Praktykę śródroczną z metodyką pracy socjalnej – 45 godzin (kontaktowe z nauczycielem akademickim) plus 15 godzin (samodzielna praca studenta) w semestrze V (termin realizacji: do zakończenia semestru (zaliczenia przedmiotu)).

W toku studiów studenci studiów niestacjonarnych I stopnia na kierunku Praca socjalna realizują **300 godzin** praktyki zawodowej. Obejmuje ona:

Praktykę zawodową (ciągłą) – 240 godzin:

- 60 godzin w semestrze I i II (rozliczenie praktyk: dwa tygodnie po ich zakończeniu – najpóźniej do 10 października danego roku);

- 120 godzin w semestrze IV (rozliczenie praktyk: dwa tygodnie po ich zakończeniu – najpóźniej do 10 października danego roku);
- 60 godzin w semestrze VI (rozliczenie praktyk: dwa tygodnie po ich zakończeniu – najpóźniej do dnia złożenia dokumentów przed obroną pracy dyplomowej).

Praktykę śródroczną z metodyką pracy socjalnej – 30 godzin (kontaktowe z nauczycielem akademickim) plus 30 godzin (samodzielna praca studenta) w semestrze V (rozliczenie praktyk: do zakończenia semestru (zaliczenie przedmiotu)).

Cele praktyk zawodowych

- Zapoznanie studentów z działalnością wybranej placówki, formalno-prawnymi podstawami jej funkcjonowania, zadaniami, strukturą organizacyjną, procedurami, zasadami organizacji pracy, podziału kompetencji etc.
- Zapoznanie studentów z zakresem czynności wykonywanych przez pracowników zatrudnionych w danej placówce, stosowanymi przez nich metodami, formami i narzędziami pracy etc.
- Poszerzenie wiedzy studentów oraz rozwój umiejętności jej praktycznego wykorzystania – łączenie teorii z praktyką.
- Praktyczne przygotowanie studentów do podjęcia pracy w charakterze pracownika socjalnego.
- Zapoznanie studentów ze specyfiką środowiska zawodowego.
- Pogłębianie znajomości metod, narzędzi i form pracy w zakresie pracy socjalnej.
- Zapewnienie studentom dostępu do doświadczonych praktyków oraz możliwości ich obserwacji podczas wykonywania obowiązków zawodowych.
- Umożliwienie studentom kontaktu z potencjalnymi pracodawcami.
- Zapoznanie studentów z komunikacją w organizacji oraz rozwijanie ich umiejętności współpracy ze specjalistami oraz pracy w zespole.
- Kształtowanie pożądanych postaw interpersonalnych i emocjonalnego zaangażowania w proces profesjonalnego przygotowania zawodowego.
- Kształtowanie konkretnych umiejętności zawodowych związanych bezpośrednio z miejscem odbywania praktyki.
- Doskonalenie umiejętności organizacji pracy własnej, pracy zespołowej, efektywnego zarządzania czasem, sumienności, odpowiedzialności za powierzone zadania.
- Doskonalenie umiejętności posługiwania się językiem obcym w sytuacjach zawodowych.
- Wykształcenie umiejętności współpracy z różnorodnymi podmiotami funkcjonującymi na danym terenie.

Obowiązki studenta - praktykanta

- Student jest zobowiązany do realizacji praktyki zawodowej w pełnym wymiarze godzin przewidzianym w planie studiów.
- Student jest zobowiązany do przestrzegania ustalonego przez porządku i dyscypliny pracy oraz zasad BHP i ochrony przeciwpożarowej, jak również zasad zachowania tajemnicy służbowej i państwowej oraz ochrony poufności danych.
- Przed podjęciem samodzielnych zadań praktykant powinien dobrze poznać strukturę placówki, obowiązujące w niej procedury oraz zakres swoich obowiązków.
- Praktykanta obowiązuje samodzielne prowadzenie różnych działań, jakie wynikają z normalnego rytmu pracy w placówce.

- Praktykant prowadzi Dzienniczek praktyk, tj. zeszyt, zawierający opis przebiegu każdego dnia praktyki (ze szczególnym uwzględnieniem działań obserwowanych i realizowanych samodzielnie).
- W Dzienniczku odnotowuje się datę zajęć, czas, rodzaj zajęć, treść i przebieg działań, uwagi studenta i podpis opiekuna w miejscu realizowanej praktyki.
- Obok Dzienniczka praktyk dokumentacja praktyki powinna zawierać Ocenę Przydatności Do Zawodu. Ocena Przydatności Do Zawodu jest ankietą dotyczącą przebiegu praktyki, którą wypełnia opiekun w miejscu realizowanej przez studenta praktyki zawodowej. Ankieta jest narzędziem pozwalającym na weryfikację procesu kształcenia studentów, jego efektywności oraz rozpoznanie potrzeb lokalnego rynku w zakresie przygotowania zawodowego absolwentów.
- Po zakończeniu praktyki student zgłasza się z dokumentacją praktyki do opiekuna praktyki ze strony Akademii Pomorskiej w Słupsku, który dokonuje odpowiedniego wpisu w indeksie.

Zaliczenie praktyk zawodowych

Praktyka może być zaliczona, gdy:

- przedstawi zaświadczenie o zatrudnieniu w instytucji (placówce) na stanowisku zgodnym z profilem kierunku Praca socjalna (okres zatrudnienia nie może być mniejszy od wymaganej liczby godzin praktyk zawodowych na kierunku Praca socjalna) wraz z Oceną Przydatności Do Zawodu wystawioną przez jej dyrektora;
- przedstawi zaświadczenie o realizacji działalności wolontariackiej zgodnej z profilem kierunku Praca socjalna trwającej nie mniej niż wymagana liczba godzin praktyki zawodowej na kierunku Praca socjalna, wraz z Oceną Przydatności Do Zawodu wystawioną przez jej dyrektora;
- przedstawi dokument potwierdzający prowadzenie przez niego działalności gospodarczej zgodnej z profilem kierunku Praca socjalna (spełniającym kryteria Oceny Przydatności Do Zawodu w zakresie Pracy socjalnej);
- opiekun praktyk zawodowych dokonuje Oceny Przydatności Do Zawodu, która składa się na zaliczenie praktyk.
- zaliczenie praktyk dokonuje się zgodnie z Regulaminem Praktyk na kierunku Praca socjalna.

Warunki zaliczenia praktyk zawodowych

Zadania podejmowane przez studenta w trakcie praktyk muszą być szczegółowo udokumentowane i poświadczone przez upoważnioną osobę zatrudnioną w miejscu praktyk. Warunki zaliczenia ustala opiekun praktyk ze strony uczelni na podstawie regulaminu praktyk.

Forma zaliczenia

Poświadczenie, wpis do karty egzaminacyjnej, odpowiednia informacja w suplemencie dyplomu.

Opiekun praktyk zawodowych

Opiekuna praktyk zawodowych ze strony Akademii Pomorskiej w Słupsku powołuje Kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej Akademii Pomorskiej w Słupsku. Opiekun praktyk jest odpowiedzialny za nadzór nad organizacją i przebiegiem praktyk zawodowych.

3.4. Wskaźniki charakteryzujące program studiów

Wskaźniki dotyczące programu studiów	Liczba punktów ECTS	
	studia stacjonarne	studia niestacjonarne
3.4.1. Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	173	173
3.4.2. Liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych (filozofia, nauki o kulturze i religii).	12	
3.4.3. Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach praktyk zawodowych (jeżeli program przewiduje praktyki)	10	
3.4.4. Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć do wyboru	60 33%	
3.4.5. Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć kształtujących umiejętności praktyczne (profil praktyczny)	Nie dotyczy	
3.4.6. Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć związanych z prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach do których przyporządkowany jest kierunek studiów (profil ogólnoakademicki)	95 53%	

3.4.4. Zajęcia do wyboru (wykaz szczegółowy)

Zajęcia do wyboru		
Nazwa przedmiotu	Łączna liczba godzin	Liczba punktów ECTS
Języki obce	360	12
Praca socjalna z rodziną wieloprotblemową/Dysfunkcje społeczne w pracy socjalnej	210	7
Seminarium dyplomowe	450	15
Służby społeczne w środowisku lokalnym/Pracownik socjalny jako integrator działań w środowisku lokalnym	60	2
Socjoterapia/Metodyka pracy świetlicy socjoterapeutycznej	90	3
Poradnictwo rodzinne w pracy socjalnej/Praca z kryzysem w pracy socjalnej	90	3
Wybrane elementy religioznawstwa/Dialog międzykulturowy	120	4
Socjologia zdrowia i medycyny/ Socjologia niepełnosprawności i rehabilitacji	60	2
Instytucje bezpieczeństwa i porządku publicznego/ Społeczne aspekty bezpieczeństwa	60	2
Wykład monograficzny A/B	60	2
Elementy teorii organizacji i zarządzania/Elements of organization and management theory	60	2
Doradztwo psychospołeczne/ Coaching w pracy socjalnej	90	3
Razem:	1710	57 32%

3.4.5. Nie dotyczy

3.4.6. Zajęcia związane z prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów, w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów na danym poziomie, z uwzględnieniem udziału studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności (profil ogólnoakademicki).

Nazwa przedmiotu zajęć	Forma/formy zajęć ¹	Łączna liczba godzin	Liczba punktów ECTS
Antropologia kulturowa	W/CAU	60	2
Pedagogika społeczna	W/CAU	90	3
Psychologia społeczna	W/CAU	90	3
Ekonomia	W/CAU	60	2
Elementy teorii organizacji i zarządzania/ Elements of organization and management theory	W/CAU	60	2
Działalność pożytku publicznego i wolontariat – podstawy prawne i charakterystyka socjologiczna	W/CAU	60	2
Socjologia rodziny	W/CAU	120	4
Teoretyczne podstawy pracy socjalnej	W/CAU	90	3
Filozofia	W/CAU	180	6
Pedagogika specjalna	W/CAU	60	2
Psychologia kliniczna	W/CAU	120	4
Podstawy wiedzy o rozwoju biopsychicznym człowieka w cyklu życia	W/CAU	60	2
Gerontologia społeczna	W/CAU	60	2
Polityka społeczna w Polsce i UE	W/CAU	60	2
Patologie społeczne	W/CAU	60	2
Diagnozowanie problemów społecznych	W/CAU	60	2
Metodologia badań społecznych	W/CAU	90	3
Aksjologia pracy socjalnej	W/CAU	90	3
Komunikacja interpersonalna w pracy socjalnej	W/CAU	90	3
Praca socjalna w środowisku wielokulturowym	W/CAU	90	3
Praca socjalna z rodziną wieloprotblemową/Dysfunkcje społeczne w pracy socjalnej	W/CAU	210	7
Superwizja w pracy socjalnej	W/CAU	120	4
Animacja społeczna i kulturalna	CAU	60	2
Instytucje porządku i bezpieczeństwa/ Społeczne aspekty bezpieczeństwa	W/CAU	60	2
Wybrane elementy religioznawstwa/Dialog międzykulturowy	W/CAU	60	2
Opieka w środowisku zastępczym	W/CAU	90	3
Doradztwo psychospołeczne/ Coaching w pracy socjalnej	CAU	90	3
Interwencja kryzysowa	W/CAU	90	3

Projekt socjalny w pracy socjalnej	W/CAU	90	3
Służby społeczne w środowisku lokalnym/Pracownik socjalny jako integrator działań w środowisku lokalnym	W/CAU	60	2
Socjoterapia/ Metodyka pracy świetlicy socjoterapeutycznej	W/CAU	90	3
Poradnictwo w pracy socjalnej/Praca z kryzysem w pracy socjalnej	W/CAU	90	3
Prawa i wolności człowieka	CAU	30	1
Socjologia zdrowia i medycyny/ Socjologia niepełnosprawności i rehabilitacji	W/CAU	60	2
Razem:		2850	95/180 53%

¹zgodnie z obowiązującym zarządzeniem Rektora AP w sprawie rodzajów zajęć dydaktycznych

4. OCENA I DOSKONALENIE PROGRAMU STUDIÓW

4.1. Analiza zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy

1. Na podstawie monitoringu losów zawodowych absolwentów kierunku Praca socjalna można stwierdzić, że ponad $\frac{3}{4}$ absolwentów znalazło zatrudnienie po ukończeniu studiów.
2. Dokonana przez absolwentów ocena stopnia osiągnięcia przez nich efektów kształcenia (w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) oraz zgodności osiąganych efektów z oczekiwaniami rynku pracy – lokowano na poziomie 4.0.
3. Spotkania Rady Programowej na kierunku Praca Socjalna stały się podstawą dyskusji nad efektami kształcenia w aspekcie podejmowanej przez nich aktywności zawodowej, gdzie za istotne dla ich dalszego funkcjonowania uznano:
 - znajomość aktów prawnych, systemu zabezpieczenia społecznego w Polsce i UE,
 - określanie celów pracy socjalnej i przypisywanych do nich działań dla efektywnych interwencji w zróżnicowanych społecznie, kulturowo i mentalnie środowiskach podopiecznych,
 - różnicowanie zadań, kompetencji jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
 - uwzględnianie w obszarach badawczych prac dyplomowych tematyki związanej z pieczęią zastępczą, potrzeb osób późnej dorosłości, monitorowania sytuacji osób niepełnosprawnych w najbliższym otoczeniu,
 - zwiększenie ilości zajęć z zewnętrznymi praktykami Pracy socjalnej, dzięki czemu możliwe było zastosowanie zdobytej wiedzy, umiejętności i kompetencji w określonych (praktycznych) sytuacjach kryzysowych.

Przegląd efektów kształcenia, dyskusja w zakresie potrzeb i oczekiwań modelu kształcenia studentów Pracy Socjalnej w pomocy społecznej i środowisku wielokulturowym stała się podstawą do ich akceptacji w prezentowanym kształcie.

4.2. Wnioski z analizy wyników monitoringu karier zawodowych absolwentów

Absolwenci na kierunku Praca Socjalna w latach 2015-2018 to:

1) na studiach stacjonarnych SPS – 16 osób (2015), 12 osób (2016), 13 osób (2017), 10 osób (2018)

2) na studiach niestacjonarnych SPS - 11 osób (2015), 13 osób (2016), 15 osób (2017),

Ekonomiczny wymiar aktywności ludzkiej jest ważną kwestią w analizie karier zawodowych absolwentów pracy socjalnej. Interesariusze zewnętrzni z Komisji ds. Jakości Kształcenia na kierunku Praca Socjalna wskazywali na polepszenie się warunków płacowych pracowników socjalnych. Za podstawowe mierniki sytuacji uznajemy: czas poszukiwania pracy, stabilność zatrudnienia, wysokość wynagrodzenia. Średni czas od uzyskania dyplomu do podjęcia pierwszej pracy na umowę o pracę wynosił (w miesiącach): 4.89.

Prowadzenie studiów na kierunku Praca Socjalna (*Praca socjalna w pomocy społecznej i środowisku wielokulturowym*) jest podyktowane zapotrzebowaniem pracodawców (MOPS, GOPS, CPR, PCPR, DPS, PIK) i rosnącym popytem na specjalistów w zakresie analizy i diagnozy sytuacji będących przyczyną trudności życiowych jednostek, grup i społeczności lokalnych. Skuteczna pomoc, może być realizowana tylko i wyłącznie dzięki specjalistycznej diagnozie oraz zespoleniu wielu narzędzi i działań. Dodatkowo aspekt wielokulturowy otwiera możliwość rozwijania kompetencji interkulturowych na terenie miast i wsi, szczególnie ważnych w dobie globalnej migracji. Trudności w adaptacji i integracji z innymi nacjami mogą być skutecznie zniwelowane przez pracowników socjalnych. Również animacja kulturalna stanowi silną tendencję rozwojową w kraju. Kompetencje pracownika socjalnego jako animatora oraz integratora środowisk lokalnych, wychowawczych wykorzystywane są coraz częściej w świetlicach terapeutycznych oraz środowiskowych domach samopomocy.

4.3. Inne działania związane z oceną i doskonaleniem programu studiów:

Ocenie i doskonaleniu programu studiów na kierunku *Praca socjalna* służy m.in. prawidłowo przeprowadzony proces weryfikacji efektów uczenia na kierunku. Celem tego procesu jest potwierdzenie osiągnięcia przez studenta efektów uczenia się ustalonych dla kierunku studiów wraz z określeniem stopnia ich uzyskania.

Weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się na kierunku *Praca socjalna* dokonuje się w odniesieniu do: poszczególnych przedmiotów, praktyk studenckich oraz procesu dyplomowania (pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego). Efekty uczenia się są weryfikowane w trakcie: składania egzaminów, zaliczania przedmiotów, zaliczania praktyk, obrony pracy dyplomowej, potwierdzania samodzielności pracy dyplomowej, a także badań ankietowych przeprowadzanych wśród studentów i absolwentów kierunku oraz informacji zwrotnych pozyskanych od interesariuszy zewnętrznych, przede wszystkim pracodawców.

W proces weryfikacji efektów uczenia się angażowani są wszyscy pracownicy AP prowadzący zajęcia na kierunku *Praca socjalna*, studenci kierunku, absolwenci kierunku oraz pracodawcy.

Zakłada się, iż uzyskanie pozytywnej oceny końcowej z modułu lub przedmiotu, pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego, a także praktyki studenckiej potwierdza osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów uczenia się ustalonych dla wymienionych elementów procesu kształcenia na co najmniej dopuszczonym poziomie, określonym w sylabusie (próg zaliczeniowy). O poziomie uzyskania efektów uczenia się świadczy uzyskana ocena. W procesie oceniania stosuje się skalę ocen określoną w Regulaminie studiów Akademii Pomorskiej w Słupsku.

Syntetycznym miernikiem stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się dla kierunku studiów jest ocena końcowa ze studiów, której sposób wystawiania określa Regulamin studiów Akademii Pomorskiej w Słupsku.

W praktyce, **weryfikacja efektów** uczenia się na kierunku *Praca socjalna* obejmuje:

- bieżącą analizę ocen uzyskanych przez studentów z poszczególnych przedmiotów znajdujących się w programie studiów,
- bieżącą analizę ocen poszczególnych przedmiotów dokonywanych przez studentów,
- systematyczne monitorowanie procesu odbywania praktyk przez studentów,
- ocenę przez absolwentów stopnia przydatności programu studiów i treści kształcenia do praktycznych wymagań związanych z pracą pracownika socjalnego,
- ocenę przez pracodawców stopnia przygotowania absolwentów kierunku *Praca socjalna* do pracy w zawodzie pracownika socjalnego.

Szczegółowa i wnikliwa analiza wymienionych powyżej elementów pozwala określić ewentualne rozbieżności pomiędzy oczekiwaniami (studentów, absolwentów, pracodawców) w odniesieniu do wiedzy, umiejętności i kompetencji uzyskanych przez studentów w trakcie studiów na kierunku *Praca socjalna* a stanem faktycznym - co stanowi punkt wyjścia do oceny i ewentualnego doskonalenia programu studiów.